

16.3.2004

RATA TIEDOTTA -TIEDOTE 1/2004

SISÄLLYSLUETTELO

LISTAYHTIÖIDEN OSAVUOSIKATSAUKSISSA PERUSASIAM KUNNOSSA – SIJOITTAJILLE OLENNAISISSA AIHEALUEISSA VIELÄ PARANTAMISEN VARAA

Listayhtiöiden osavuosisikatsaukset täyttävät viralliset vaatimukset melko hyvin, mutta tietyissä sijoittajille olennaisissa aihealueissa on vielä parantamisen varaa. Liikevaihdon muodostumiseen liittyvä informaatio on usein hyvin kattavaa ja selkeää. Toimintaympäristön muutoksista ja kannattavuuteen vaikuttavista tekijöistä ei sen sijaan anneta yhtä kattavasti tietoa. Suurin osa yhtiöistä on julkistanut tulevaa kehitystä koskevia arvioita, mutta näiden ennusteiden perusteluihin tulisi kiinnittää aiempaa enemmän huomiota.

RATA MUISTUTTI PANKKEJA HUOLELLISISTA MENETTELYTAVOISTA ASIAKKAAN TUNNISTAMISSESSA

Pankkien vastuu verkkoasiointin luotettavuudesta on kasvanut, sillä niiden verkkotunnisteita käytetään yhä enemmän asiakkaan henkilöllisyyden todentamiseen myös muissa yhteyksissä kuin pankki- ja rahoituspalveluissa. Siksi huomiota tulee kiinnittää verkkosopimuksen solmimisessa, asiakkaan tunnistamisessa sekä verkkotunnisteiden luovuttamisessa ja hallinnoinnissa noudatettaviin menettelytapoihin.

EUROOPAN PANKKIVALVOJIEN KOMITEASTA VALVONTAVIRANOMAISTEN AVAINFOORUMI

Pankkivalvojat saivat ensimmäistä kertaa selkeän mandaatin, kun Euroopan pankkivalvojen komitea perustettiin. Komitea edistää yhtenäisiä valvontakäytäntöjä sekä EU-lainsäädännön yhdenmukaista tulkintaa jäsenmaissa ja lisäksi neuvoo komissiota pankkitoimintaan liittyvän lainsäädännön ja täytäntöönpanotoimenpiteiden valmistelussa.

LUOTTORISKIEN HALLINTA -STANDARDI VALMISTUMASSA

Rahoitustarkastus on uudistamassa riskienhallinnasta antamaansa sääntelyä. Tavoitteena on määrittellä hyvän riskienhallinnan vähimmäistaso. Osana uudistusta on valmistumassa luottoriskien hallinta -standardi. Sillä pyritään varmistamaan se, että valvottavat eivät ota toiminnassaan kannattavuuden tai vakavaraisuuden vaarantavia luottoriskejä.

ARVOPAPERILAUTAKUNNAN RATKAISUJA

Tähän artikkeliin on poimittu arvopaperilautakunnan 13.5.–30.10.2003 ratkaisemista tapauksista ne, joilla saattaa olla markkinoilla laajempaakin merkitystä. Selostukset ovat lyhennettyjä ja ne pyrkivät kuvaamaan vain kunkin tapauksen oleellisia asioita.

TAPAHTUMAKATSAUS

Tutkintapyyntö liputusvelvollisuuden laiminlyöntiepäilyistä poliisille
Ratan tutkimat epäillyt arvopaperimarkkinoiden väärinkäyttötapaukset
Rahanpesun selvittelykeskukselta ohjeistusta rahanpesun torjuntaan
Typologiaraportti rahanpesuun ja terrorismin rahoituksen liittyvistä trendeistä ja ilmiöistä julkaistu

16.3.2004

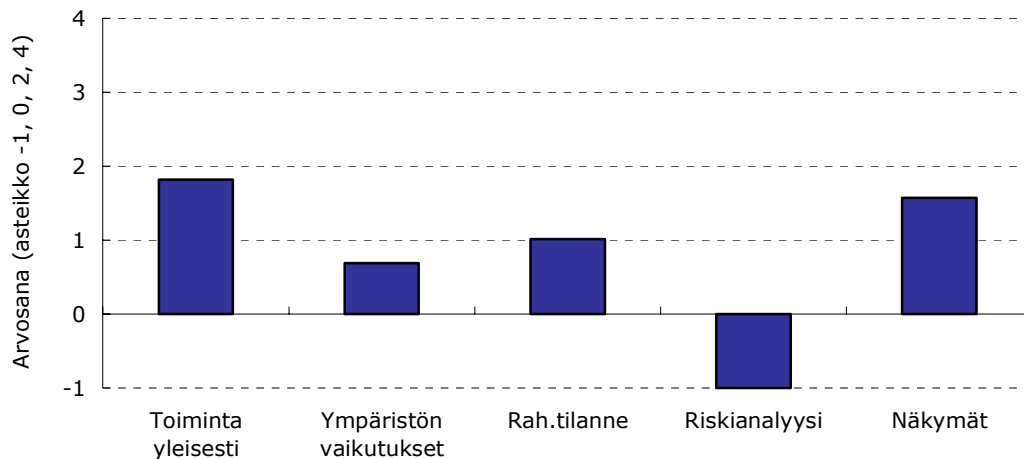
Rata selvitti säännöllisen tiedonantovelvollisuuden noudattamista

LISTAYHTIÖIDEN OSAVUOSIKATSAUKSISSA PERUSASIAT KUNNOSSA – SIJOITTAJILLE OLENNAISISSA AIHEALUEISSA VIELÄ PARANTAMISEN VARAA

Rahoitustarkastus (Rata) selvitti vuonna 2003, kuinka listayhtiöt noudattavat säännöllisen tiedonantovelvollisuuden vaatimuksia. Tutkimus osoitti, että selvitykseen valittujen yhtiöiden osavuosikatsaukset antoivat melko hyvän kuvan katsauskauden tapahtumista, mutta esitettyjen näkökohtien perusteluihin voisi kiinnittää enemmän huomiota. Liikevaihdon muodostumiseen liittyvistä seikoista annettu informaatio oli pääsääntöisesti kattavaa ja ajantasaista.

Yhtiöt antoivat melko paljon informaatiota operatiivisesta liiketoiminnastaan ja myynnin kehityksestä. Rahoitus-tilanteen kuvaaminen täytti usealla yhtiöllä viralliset vaatimukset, mutta esimerkiksi kassavirran muodostumista ja siihen vaikuttavia tekijöitä ei analysoitu riittävän selkeästi.

Kuvio 1.
Kokonaisarvio pörssiyritysten raportoinnista

Valtaosa yhtiöistä pyrki arvioimaan tulevaisuudennäkymiä, mutta näiden ennusteiden perusteluissa on selkeitä puutteita. Yhtiöiden tulisi myös pyrkiä kuvaamaan toimintaympäristön muutoksia ja kannattavuuteen vaikuttavia tekijöitä laajemmin. Liiketoimintaan liittyviä riskejä ei osa-vuosikatsauksissa arvioida käytännössä ollenkaan.

Tutkimuksessa käytiin läpi 32 listayhtiön osavuosikatsaukset ajalta 1.1.2002–31.3.2003. Tarkoituksena oli selvittää, kuinka hyvin osavuosikatsauksien sisältö vastaa säännöllistä tiedonantovelvoitetta koskevia säädöksiä. Samoin pyrittiin selvittämään, kuinka hyvin listayhtiöiden osavuosikatsauksista löytyy sijoittajien kannalta keskeisiä asioita. Osavuosikatsausten virallisia sisältövaatimuksia täydennettiin siten muutamilla lisäkriteereillä, joiden voidaan olettaa olevan merkityksellisiä sijoittajien taloudellisen päätöksenteon kannalta. Tällöin on erityisesti kiinnitetty huomiota informaatioon, jota tarvitaan yhtiöiden arvonmäärittämisessä.

Kustakin tutkimuksen kohteena olevasta yrityksestä otettiin neljä raporttia ajalta 1.1.2002–31.3.2003. Jotta tutkimuksesta saataisiin mahdollisimman kattava, mukaan valittiin erikokoisia ja eri toimialoilta olevia yrityksiä. Tutkitut yritykset on esitetty seuraavassa kuvassa.

16.3.2004

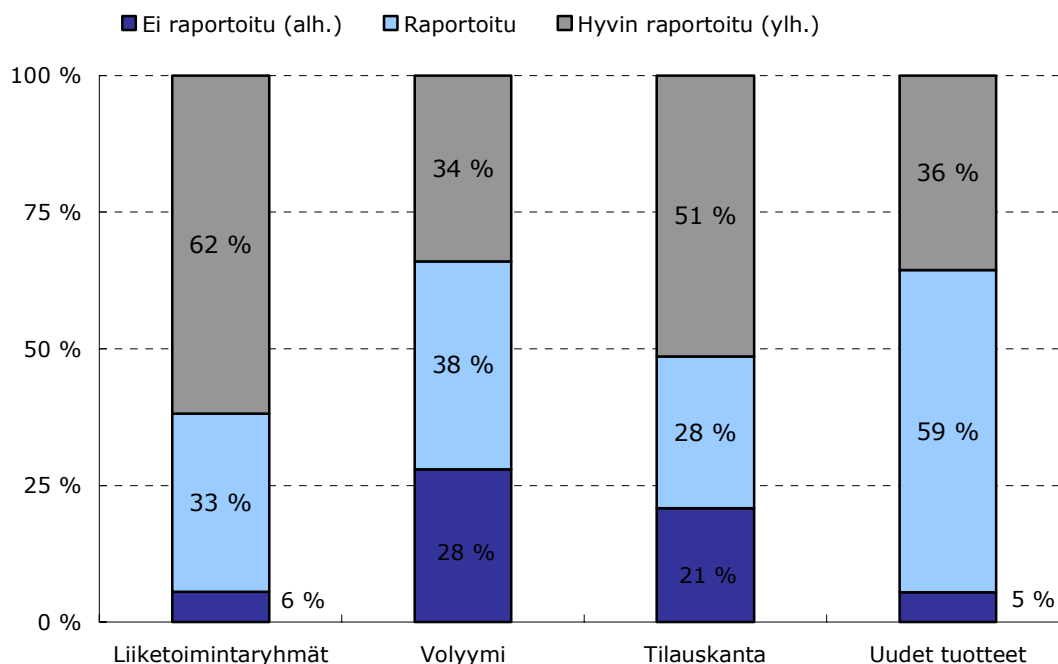
Taulukko 1. Kohdeyhtiöt

Suuryritykset (markkina-arvo yli EUR 500m)		Pienet yritykset (markkina-arvo alle EUR 500m)	
Teknologia:	Perinteinen:	Teknologia:	Perinteinen:
Nokia	Amer Group	Aldata Solution	Alma Media
TietoEnator	Elisa	Comptel	Finnair
	Fortum	Elcoteq Network	Kyro
	Huhtamaki	Elektrobit Group	Marimekko
	Kemira	F-Secure	Ramirent
	Kone	Perlos	
	Metso	Satama Interactive	
	M-Real	Scanfil	
	Nokian Renkaat	SSH Comm. Security	
	Orion	Tecnomen	
	SanomaWSOY	Teleste	
	Stora Enso	Vaisala	
	UPM-Kymmene		

LIKEVAIHTOON VAIKUTTAVISTA TEKIJÖISTÄ RAPORTOITU KATTAVASTI

Valtaosa yhtiöistä antoi varsin paljon informaatiota liikevaihtoon vaikuttavista tekijöistä. Noin kolmasosa tutkituista yhtiöistä julkisti yksityiskohtaista tietoa myyntimääristä. Selvästi yli puolet yhtiöistä pyrki jollain tavalla kuvaamaan volyymikehitystä. Lähes kaikki yhtiöt raportoivat myynnin jakautumisen liiketoimintayksiköiden välillä. Valitettavasti vain noin kolmasosaa näistä julkisti, miten kannattavuus jakautuu.

**Kuvio 2.
Liikevaihdon muodostumiseen vaikuttavat tekijät**

16.3.2004

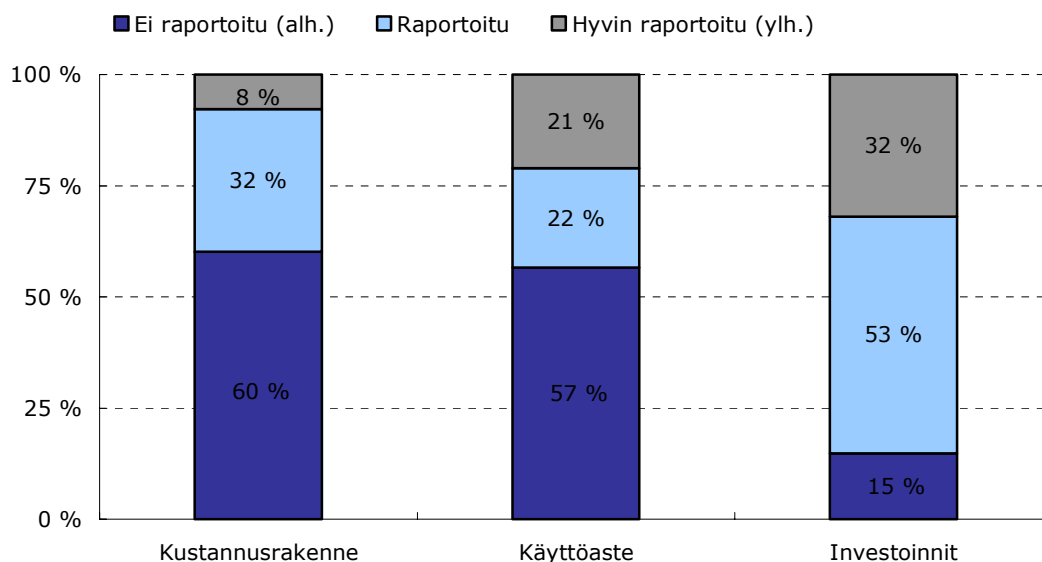
Muutamilla yritysostoja tehneillä yhtiöillä oli puutteita kasvulukujen raportoimisessa. Jotta sijoittajat saisivat realistisen kuvan yritysostojen onnistumisesta, yhtiöiden tulisi erottaa orgaaninen ja yritysostojen avulla saavutettu kasvu selkeämmin toisistaan.

Erityisesti elektroniikan sopimusvalmistajilla tilauskannan merkitys on pienentynyt lyhyiden toimitusaikojen vuoksi. Suurimmalla osalla yhtiöistä tilauskantaa voidaan edelleen pitää jonkinlaisena indikaattorina tulevasta myynnistä. Noin puolet tutkituista yhtiöistä raportoivat tilauskannan muutokset osavuosikatsauksissaan.

TUOTANTO- JA KUSTANNUSRAKENTEEN RAPORTOINNISSA SUURIA EROJA

Kulujen jakautumisesta raportoidaan yleisesti ottaen hieman epätasaisesti. Yli puolet yhtiöistä ei kerro osavuosikatsauksien taulukko-osassa kulujen jakautumista. Kirjanpitolautakunnan ohjeessa (29.10.2002) ei suoranaisesti edellytetä kustannusrakenteen raportoimista osavuosikatsauksissa, mutta todetaan, että ”osavuosikatsauslaskennan lyhytkautisuudesta huolimatta raportoinnin tarkkuustaso ei saa olennaisesti poiketa tilinpäätöksessä noudatettavasta”. Mikäli kulurakennetta ei osavuosikatsauksissa eritellä, yhtiöiden tulee kertoa merkittävistä muutoksista, jotta saataisiin oikea ja riittävä kuva toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Kuvio 3.
Tuotantoon vaikuttavat tekijät

Investoinneista annettiin yleisesti melko johdonmukaisesti tietoa. Raportointi oli kuitenkin yleensä melko lyhytsanaista – alle kolmasosa tutkituista yhtiöistä eritteli investointien kohdistumista tai antoi arvioita lähiaikojen investointitarpeista. Tuotannon käyttöasteesta oli useimmiten annettu ainakin kvalitatiivista tietoa.

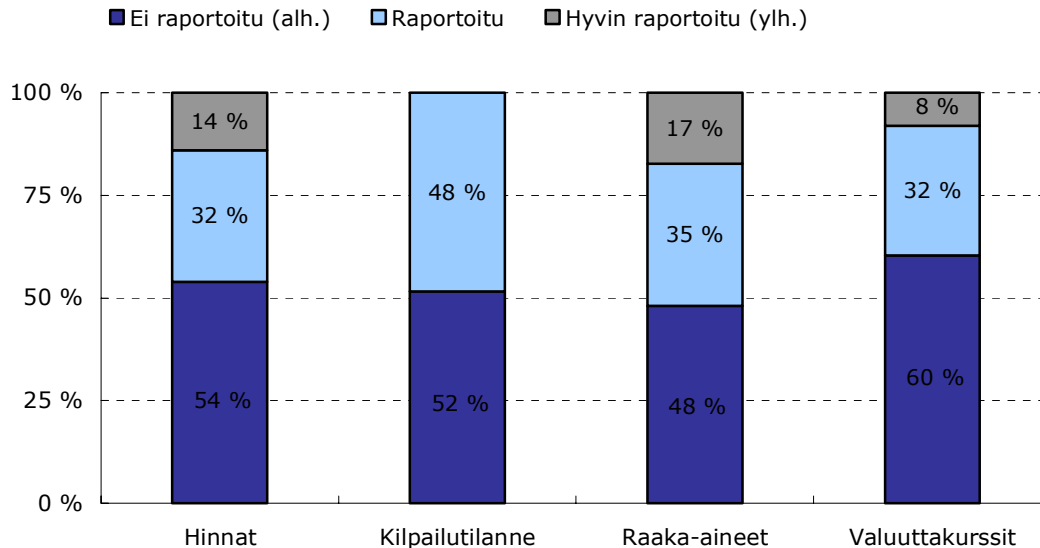
TOIMINTAYMPÄRISTÖN JA KILPAILUTILANTEEN ARVIOIMINEN VARSIN SUPPEAA

Arvioitaessa, kuinka hyvin yhtiöt raportoivat ulkoisista markkinatekijöistä, huomiota kiinnitettiin tuotteiden hintatasoon, kilpailutilanteeseen, raaka-aineisiin (mukaan lukien esimerkiksi valmistuksessa käytetyt komponentit ja puolivalmisteet) ja valuuttakurssimuutoksiin.

Yhteenvetona tuloksista voidaan todeta, että ulkoisista markkinatekijöistä raportoitiin osavuosikatsauksissa varsin suppeasti. Noin puolet tutkituista yhtiöistä jätti kyseiset aihealueet käytännössä kokonaan käsittelemättä.

16.3.2004

Kuvio 4.
Ulkoiset markkinatekijät

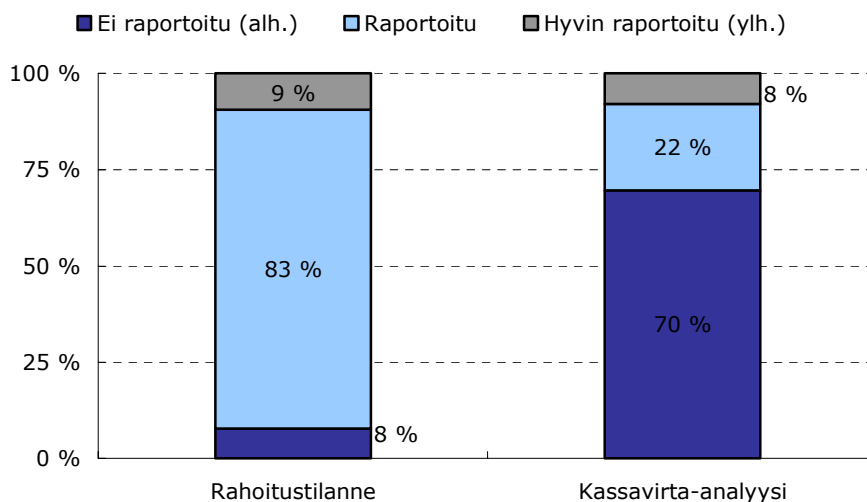
Kilpailutilannetta käsiteltiin osavuositarkastuksissa hyvin vähän. Kannanotot kilpailutilanteen muutoksiin voivat usein liittyä muiden markkinaosapuolten toimiin, joita ei välttämättä haluta kommentoida. Siitä huolimatta osavuositarkastuksissa tulisi näitäkin asioita tuoda esille, jotta annettaisiin mahdollisimman kattava kuva yhtiön tilasta.

Suuret yhtiöt (markkina-arvo yli EUR 500 milj. euroa) raportoivat ulkoisista markkinatekijöistä yleisesti ottaen enemmän kuin pienet yhtiöt. Pienten yhtiöiden tulisi kiinnittää enemmän huomiota ainakin hinta- ja valuuttakurssimuutosten vaikutuksien arvioimiseen.

RAHOITUS- JA KASSAVIRTATILANTEEN ARVIOINTI VOISI OLLA ANALYYTTISEMPÄÄ

Rahoitustilanteesta raportoitiin osavuositarkastuksissa yleensä johdonmukaisesti, mutta melko niukasti. Suurin osa tutkituista yhtiöistä toisti selostusosassa vain taulukko-osassa esitetyt tunnusluvut, ja varsinainen analyysi muutosten syistä ja seurauksista jäi vähemmälle. Sijoittajien kannalta olisi toivottavaa, että osavuositarkastuksissa eriteltäisiin selkeästi rahoitustuotot ja -kulut toisistaan sekä kerrottaisiin korollisten pitkäaikaisten velkojen määrä.

Kuvio 5.
Rahoitus ja kassavirta

16.3.2004

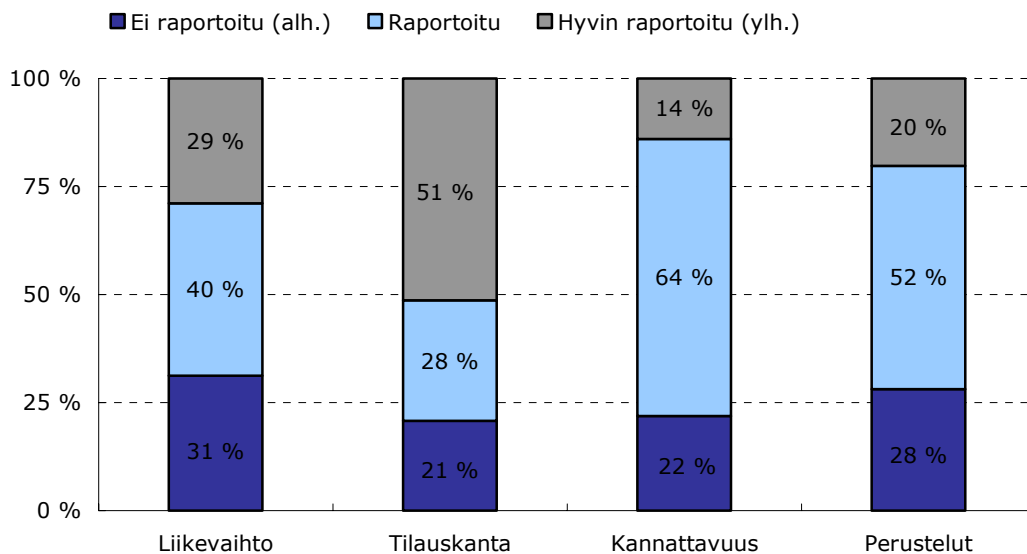
Vuoden 2003 alusta lähtien listayhtiöiden on (Helsingin arvopaperipörssin sääntöjen velvoittamana) pitänyt liittää kassavirtalaskelma myös osavuosikatsauksiin. Laskelma oli lisätty taulukko-osaan, mutta hyvin harva yhtiö (alle 10 %) oli analysoinut kassavirtaan vaikuttavia tekijöitä osavuosikatsauksen selostusosassa. Koska monet yleisesti käytössä olevat arvonmäärittymallit perustuvat kassavirtalaskelmiin, sijoittajien kannalta olisi tärkeää tuoda selkeästi esille keskeisimpiä kassavirtaan vaikuttavia tekijöitä, kuten esimerkiksi operatiivinen tulos, investointitasot ja muutokset käyttö pääomassa.

TULEVAA KEHITYSTÄ ARVIOIDAAN, MUTTA PERUSTELUIDEN TULISI OLLA TÄSMÄLLISEMPIÄ

Arvopaperimarkkinalaissa todetaan, että liikkeeseenlaskijan on selostettava liikkeeseenlaskijan todennäköistä kehitystä kuluvana tilikautena siinä määrin kuin se on mahdollista. Yhtiön johdon tulee siis itse arvioida, missä laajuudessa, miltä osin ja miltä ajanjaksolta se tulevaisuudennäkymiä osavuosikatsauksissa julkistaa.

Yli puolet tutkituista listayhtiöistä julkisti osavuosikatsauksissaan tulevaisuudennäkymiä koskevia lausuntoja. Melkein kolmasosa yhtiöistä oli antanut liikevaihdon kehityksestä tarkan numeromääräisen arvion. Tutkimusajanjakson aiheuttama epävarmuus lienee sen sijaan vaikuttanut siihen, että vain noin 20 % yhtiöistä oli antanut tarkan kannattavuusennusteen.

Kuvio 6.
Tulevaisuuden näkymät

Koska johdon tulee arvioida, missä määrin tulevaisuudennäkymiä julkistetaan, ei ulkopuolinen voi tältä osin arvioida raportointia samalla tavalla kuin tutkimuksen muita aihealueita. Sen sijaan, että tutkittaisiin vain, kuinka suuri osa yhtiöistä on antanut tulevaisuuden ennusteita, on tärkeää arvioida, kuinka julkistettuja ennusteita on perusteltu. Rahoitustarkastuksen kannan mukaan julkistettujen tulevaisuuden näkymien on oltava perusteltuja ja niiden lähtökohtana olevat perusteet on myös esitettävä. Tällä alueella usealla listayhtiöllä on parannettavaa; lähes kolmasosa tutkituista yhtiöistä ei antanut täsmällisiä perusteluja näkemyksilleen tulevaisuudesta.

TIEDOTTAMISEN JOHDONMUKAISUUTTA TULISI KOROSTAA

Jotta sijoittajat pystyisivät muodostamaan hyvän kuvan yhtiön taloudellisesta tilanteesta, tiedottamisen tulisi olla johdonmukaista ja tärkeimmistä asioista tulisi antaa systemaattisesti informaatiota. Sen sijaan, että pyrittäisiin kulloinkin määrittelemään ne olennaiset seikat, jotka tietyllä ajanjaksolla olivat merkityksellisimpiä, yhtiöissä tulisi määritellä tärkeimmät asiakokonaisuudet ja antaa niistä sijoittajille säännöllisesti (ainakin osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöstiedotteessa) ajantasaista informaatiota.

16.3.2004

Vaikka nämä asiakokonaisuudet vaihtelevat yhtiöittäin, ovat esimerkiksi seuraavat tekijät keskeisiä useimmille yhtiöille: myyntihinnat, mahdollisen yritysostoprosessin eteneminen sekä muutokset valuuttakursseissa, raaka-ainehinnoissa ja kilpailutilanteessa. Jos yhtiö on esimerkiksi tehnyt merkittävän yritysoston ja arvioinut sen taloudellisia vaikutuksia (yleensä tavoiteltuja tehokkuusetuja), tulisi myös oston jälkeen tuoda selkeästi esille, kuinka hyvin tavoitteet ovat toteutuneet. Vastaavasti yhtiön, jonka liikevaihdosta (ja voitosta) merkittävä osa on eri laskutusvaluutoissa, tulisi jatkuvasti informoida sijoittajia siitä, kuinka suuri osuus liiketoiminnasta on laskutusvaluutoissa ja miten valuuttakurssimuutoksia vastaan on varauduttu (esim. tuotannon sijainti ja suojauspolitiikka).

Johdon tulisi siis muodostaa käsitys tärkeimmistä yhtiön kehitykseen vaikuttavista tekijöistä ja tuoda niitä systemaattisesti esille, vaikka se jonkin verran lisäisikin osavuosikatsausten pituutta. Johdonmukaisuuden vuoksi tämän tulisi päteä seikkoihin, jotka heikentävät tai parantavat tulosta. Toisin sanoen, kannattavuuteen vaikuttavien tekijöiden arvioinnissa tulisi tuoda selkeästi esille myös sellaisia yhtiön kannalta ulkoisia tekijöitä, joilla on ollut (mahdollisesti väliaikainen) positiivinen vaikutus tulokseen.

TIEDOTTAMISEN LISÄKSI TULEE ARVIOIDA MYÖS TODENNÄKÖISIÄ SEURAUKSIA

Jotta (erityisesti vähemmän ammattimaisesti toimivat) sijoittajat pystyisivät muodostamaan mahdollisimman hyvän kuvan yhtiön kehityksestä, johdon tulisi pyrkiä antamaan myös arvioita tapahtumien todennäköisistä seurauksista.

Mikäli osavuosikatsauksissa keskitytään korostetusti asioihin, jotka täyttävät olennaisuuden kriteerin tietyllä katsojakaudella, ajaututaan helposti tilanteeseen, jossa asiat tuodaan esille vasta, kun vaikutukset ovat jo konkreettisesti havaittavissa. Tällöin voi olla liian myöhäistä analysoida mahdollisia seurauksia, koska seuraukset ovat jo havaittavissa.

Käsittelemällä tärkeimpiä aihealueita säännöllisesti sekä analysoimalla tapahtumien todennäköisiä vaikutuksia johto voi parantaa tiedottamisen sisältöä ja omalta osaltaan pienentää negatiivisten yllätysten todennäköisyyttä. Tällöin myös raporttien lukijat ovat tasa-arvoisemmassa asemassa arvioimaan yhtiöiden kehitystä.

Taulukko 2. Arvosanojen kpl-määräinen jakauma aihealueittain

Taulukko 3. Arvosanojen keskiarvot toimialoittain

Taulukko 4. Arvosanojen keskiarvot yhtiöiden markkina-arvojen perusteella jaettuna

Lisätietoja antaa

markkinavalvoja Ari Järvinen, puhelin (09) 183 5269.

16.3.2004

Taulukko 2. Arvosanojen kpl-määräinen jakauma aihealueittain

Selostusosassa selostettu:	Arvosanojen lukumäärä				Merkityksellisiä havaintoja	% kaikista havainnoista
	Laske -1	Laske 0	Laske 2	Laske 4		
1) toimintaa						
liiketoimintayksiköiden kehitys	7	2	41	78	126	98 %
hintakehitys	69	0	41	18	128	100 %
volyyMikehitys	28	28	38	34	100	78 %
kustannusrakenne	77	0	41	10	128	100 %
kilpailutilanne	64	4	60	0	124	97 %
maantieteellinen kehitys	28	4	64	32	124	97 %
tilauskanta	15	56	20	37	72	56 %
varastotilanne	36	72	19	1	56	44 %
raaka-ainehinnat	25	76	18	9	52	41 %
valuuttakurssivaikutukset	67	17	35	9	111	87 %
kapasiteetin käyttöaste	43	52	17	16	76	59 %
yrittösten vaikutus	14	59	38	17	69	54 %
2) tuloskehitystä	6	0	78	44	128	100 %
3) investointeja	19	0	68	41	128	100 %
4) rahoitustilanteen ja toimintaympäristön muutoksia ed. tilikauden päättymisen jälkeen	10	0	106	12	128	100 %
rahoituslaskelman analysointi (EBIT - INV - WC)	87	3	28	10	125	98 %
5) Katsauskaudella toimintaan ja tulokseen vaikuttaneista poikkeuksellisista seikoista						
KILA 4.1.1: Selostettaviin seikkoihin kuuluvat:						
a) merkittävät yksittäiset investoinnit	5	57	47	19	71	55 %
b) yrityskaupat, rationalisointitoim.piteet, toimiala- ja yritysdivestoinnit sekä toimintojen lopettaminen	6	24	62	36	104	81 %
c) tärkeät uudet tuotteet ja markkina-alueet	4	55	43	26	73	57 %
d) muutokset markkina-asemassa	73	9	42	4	119	93 %
e) katsauskauden aikana päätetyt osakeannit sekä vaihtovelkakirja- ja optio-oikeuksien liikk.laskut	0	97	16	15	31	24 %
f) hallituksen katsauskauden päättyessä voim.olevat osakeanti- sekä vvk- ja optio-oik. liikk.laskuvaluudet	59	20	34	15	108	84 %
g) kats.kaudella tehdyt yritystä koskevat liputukset	3	110	8	7	18	14 %
+KILAn suositus: yht.veto muista kats.kaudella julk. AML 2:7 muk. seikoista, jotka omiaan olenn. vaik. arvop. arvoon	114	12	2	0	116	91 %
Vert.kelpoisuus ed. tilik. vast. kats.kauden tietoihin	4	0	104	20	128	100 %
Vast. kats.kauden tietoja oikaistu ja perusteet ilmoitettu	13	26	69	20	102	80 %
6) yhtiön toiminnan ja tuloksen kannalta olennaisia katsauskauden jälkeisiä tapahtumia (yleensä)						
Yksityiskohtaisesti (KILA 4.1.2: (luettelo 4.1.1)):						
a) merkittävät yksittäiset investoinnit	0	122	4	2	6	5 %
b) yrityskaupat, rationalisointitoim.piteet, toimiala- ja yritysdivestoinnit sekä toimintojen lopettaminen	1	113	9	5	15	12 %
c) tärkeät uudet tuotteet ja markkina-alueet	1	125	2	0	3	2 %
d) muutokset markkina-asemassa	2	126	0	0	2	2 %
e) kats.kauden jälkeen päätetyt osakeannit sekä vaihtovelkakirja- ja optio-oikeuksien liikk.laskut	0	128	0	0	0	0 %
f) katsauskauden jälkeiset uudet osakeanti- sekä vvk- ja optio-oik. liikk.laskuvaluudet	0	127	1	0	1	1 %
g) kats.kauden jälkeen tehdyt yritystä koskevat liputukset	3	118	4	2	9	7 %
Riskianalyysi	128	0	0	0	128	100 %
7) yhtiön todennäköistä kehitystä kuluvana tilikautena siinä määrin kuin mahdollista						
Liikevaihdosta annettu sanall. tai numeromäär. arvio	40	0	51	37	128	100 %
Kannattavuudesta annettu sanall. tai numeromäär. arvio	28	0	82	18	128	100 %
KILA 4.1.3: Annettu tieto, millä perusteilla tai mihin arviointimenetelmiin nojautuen arvio on tehty	36	0	66	26	128	100 %

16.3.2004

Taulukko 3. Arvosanojen keskiarvot toimialoittain

Selostusosassa selostettu:	Arvosanojen keskiarvo				
	Paperi ja pakkaus (4)	Perusteollisuus (6)	Kuluttajasektori (8)	Teknologiaohjelmisto (7)	Teknol. laite-toimittaja (7)
1) toimintaa					
liiketoimintayksiköiden kehitys	4,0	3,1	3,8	2,9	2,1
hintakehitys	3,5	1,2	0,7	-0,4	-0,5
volyymikehitys	3,5	1,7	2,9	-0,3	0,9
kustannusrakenne	1,1	-0,5	-0,2	1,7	-0,1
kilpailutilanne	-0,1	0,0	1,7	0,2	0,3
maantieteellinen kehitys	2,5	1,7	3,1	1,5	0,9
tilauskanta	3,0	4,0	0,0	2,8	1,9
varastotilanne	0,3	0,5	0,5	n.a.	-0,4
raaka-ainehinnat	0,6	1,7	1,6	n.a.	0,5
valuuttakurssivaikutukset	1,9	0,2	0,2	0,2	0,4
kapasiteetin käyttöaste	2,3	0,5	0,8	-1,0	0,6
yrittösten vaikutus	1,6	1,4	3,3	1,6	2,3
2) tuloskehitystä	4,0	2,2	3,0	2,2	2,0
3) investointeja	3,6	1,9	2,6	1,4	1,8
4) rahoituslaitteen ja toimintaympäristön muutoksia ed. tilikauden päättymisen jälkeen	3,5	1,5	1,7	1,7	2,0
rahoituslaskelman analysointi (EBIT - INV - WC)	2,6	0,0	-0,2	-0,7	-0,3
5) Katsauskaudella toimintaan ja tulokseen vaikuttaneista poikkeuksellisista seikoista					
KILA 4.1.1: Selostettaviin seikkoihin kuuluvat:					
a) merkittävät yksittäiset investoinnit	3,2	1,2	2,6	2,2	1,7
b) yrityskaupat, rationalisointitoim.piteet, toimiala- ja yritysdivestoinnit sekä toimintojen lopettaminen	3,0	2,7	2,2	2,6	2,1
c) tärkeät uudet tuotteet ja markkina-alueet	n.a.	1,6	3,0	2,4	1,9
d) muutokset markkina-asemassa	-1,0	0,4	1,4	0,1	0,3
e) katsauskauden aikana päätetyt osakeannit sekä vaihtovelkakirja- ja optio-oikeuksien liikk.laskut	3,3	3,0	3,0	2,6	2,3
f) hallituksen katsauskauden päättyessä voim.olevat osakeanti- sekä vvk- ja optio-oik. liikk.laskuvaltuudet	2,7	0,1	0,7	1,2	-0,1
g) kats.kaudella tehdyt yritystä koskevat liputukset	3,2	1,7	2,0	2,0	1,7
+KILAn suositus: yht.veto muista kats.kaudella julk. AML 2:7 muk. seikoista, jotka omiaan olenn. vaik. arvop. arvoon	-1,0	-1,0	-0,6	-1,0	-1,0
Vert.kelpoisuus ed. tilik. vast. kats.kauden tietoihin	3,5	1,9	2,0	2,1	2,1
Vast. kats.kauden tietoja oikaistu ja perusteet ilmoitettu	3,5	1,2	2,0	1,8	1,7
6) yhtiön toiminnan ja tuloksen kannalta olennaisia katsauskauden jälkeisiä tapahtumia (yleensä)					
Yksityiskohtaisesti (KILA 4.1.2: (luettelo 4.1.1)):					
a) merkittävät yksittäiset investoinnit	3,0	2,0	n.a.	n.a.	n.a.
b) yrityskaupat, rationalisointitoim.piteet, toimiala- ja yritysdivestoinnit sekä toimintojen lopettaminen	1,5	2,3	2,7	2,0	4,0
c) tärkeät uudet tuotteet ja markkina-alueet	n.a.	2,0	2,0	-1,0	n.a.
d) muutokset markkina-asemassa	n.a.	-1,0	n.a.	-1,0	n.a.
e) kats.kauden jälkeen päätetyt osakeannit sekä vaihtovelkakirja- ja optio-oikeuksien liikk.laskut	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
f) katsauskauden jälkeiset uudet osakeanti- sekä vvk- ja optio-oik. liikk.laskuvaltuudet	n.a.	2,0	n.a.	n.a.	n.a.
g) kats.kauden jälkeen tehdyt yritystä koskevat liputukset	2,8	-1,0	2,0	2,0	2,0
Riskianalyysi	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
7) yhtiön todennäköistä kehitystä kuluvaan tilikautena siinä määrin kuin mahdollista					
Liikevaihdosta annettu sanall. tai numeromäär. arvio	-1,0	1,0	1,9	2,5	2,4
Kannattavuudesta annettu sanall. tai numeromäär. arvio	-0,3	1,3	2,2	1,9	2,0
KILA 4.1.3: Annettu tieto, millä perusteilla tai mihin arviointimenetelmiin nojautuen arvio on tehty	0,1	2,4	2,3	1,1	0,9

16.3.2004

Taulukko 4. Arvosanojen keskiarvot yhtiöiden markkina-arvojen perusteella jaettuna

Selostusosassa selostettu:	Arvosanojen keskiarvo		
	Pienet yhtiöt (18)	Suuret yhtiöt (14)	Kaikki yhtiöt (32)
1) toimintaa			
liiketoimintayksiköiden kehitys	2,3	3,9	3,1
hintakehitys	-0,8	2,3	0,7
volyyymikehitys	0,5	3,1	1,8
kustannusrakenne	0,5	0,2	0,4
kilpailutilanne	-0,1	1,0	0,5
maantieteellinen kehitys	1,1	2,6	1,9
tilauskanta	2,3	2,5	2,3
varastotilanne	-0,6	0,7	0,1
raaka-ainehinnat	0,3	1,2	1,1
valuuttakurssivaikutukset	-0,1	0,9	0,5
kapasiteetin käyttöaste	1,0	0,4	0,8
yritysostojen vaikutus	1,4	2,2	2,0
2) tuloskehitystä	2,0	3,2	2,6
3) investointeja	1,7	2,7	2,2
4) rahoituslaitanteen ja toimintaympäristön muutoksia ed. tilikauden päättymisen jälkeen	1,8	2,1	2,0
rahoituslaskelman analysointi (EBIT - INV - WC)	-0,6	0,8	0,1
5) Katsauskaudella toimintaan ja tulokseen vaikuttaneista poikkeuksellisista seikoista	0,0	0,0	0,0
KILA 4.1.1: Selostettaviin seikkoihin kuuluvat:	0,0	0,0	0,0
a) merkittävät yksittäiset investoinnit	2,0	2,6	2,2
b) yrityskaupat, rationalisointitoim.piteet, toimiala- ja yritysdivestoinnit sekä toimintojen lopettaminen	2,2	2,9	2,5
c) tärkeät uudet tuotteet ja markkina-alueet	2,2	3,3	2,3
d) muutokset markkina-asemassa	-0,1	0,6	0,3
e) katsauskauden aikana päätetyt osakeannit sekä vaihtovelkakirja- ja optio-oikeuksien liikk.laskut	2,6	3,4	2,8
f) hallituksen katsauskauden päättyessä voim.olevat osakeanti- sekä vvk- ja optio-oik. liikk.laskuvaltuudet	0,7	0,6	0,7
g) kats.kaudella tehdyt yritystä koskevat liputukset	2,4	2,2	2,1
+KILAn suositus: yht.veto muista kats.kaudella julk. AML 2:7 muk. seikoista, jotka omiaan olenn. vaik. arvoon	-0,9	-1,0	-0,9
Vert.kelpoisuus ed. tilik. vast. kats.kauden tietoihin	1,9	2,6	2,2
Vast. kats.kauden tietoja oikaistu ja perusteet ilmoitettu	1,5	2,4	1,8
6) yhtiön toiminnan ja tuloksen kannalta olennaisia katsauskauden jälkeisiä tapahtumia (yleensä)	0,0	0,0	0,0
Yksityiskohtaisesti (KILA 4.1.2: (luettelo 4.1.1)):	0,0	0,0	0,0
a) merkittävät yksittäiset investoinnit	2,0	2,8	2,6
b) yrityskaupat, rationalisointitoim.piteet, toimiala- ja yritysdivestoinnit sekä toimintojen lopettaminen	3,0	2,3	2,4
c) tärkeät uudet tuotteet ja markkina-alueet	0,5	2,0	1,0
d) muutokset markkina-asemassa	-1,0	-1,0	-1,0
e) kats.kauden jälkeen päätetyt osakeannit sekä vaihtovelkakirja- ja optio-oikeuksien liikk.laskut	n.a.	n.a.	n.a.
f) katsauskauden jälkeiset uudet osakeanti- sekä vvk- ja optio-oik. liikk.laskuvaltuudet	2,0	n.a.	2,0
g) kats.kauden jälkeen tehdyt yritystä koskevat liputukset	1,0	1,8	1,4
Riskianalyysi	-1,0	-1,0	-1,0
7) yhtiön todennäköistä kehitystä kuluvana tilikautena siinä määrin kuin mahdollista	0,0	0,0	0,0
Liikevaihdosta annettu sanall. tai numeromäär. arvio	2,0	1,2	1,6
Kannattavuudesta annettu sanall. tai numeromäär. arvio	1,6	1,6	1,6
KILA 4.1.3: Annettu tieto, millä perusteilla tai mihin arviointimenetelmiin nojautuen arvio on tehty	1,2	2,0	1,5

16.3.2004

RATA MUISTUTTI PANKKEJA HUOLELLISISTA MENETTELYTAVOISTA ASIAKKAAN TUNNISTAMISESSA

Rahoitustarkastus (Rata) on kiinnittänyt pankkien huomiota verkkotunnistamisessa noudatettavaan menettelytapoihin. Suomen Pankkiyhdistykselle lähettämässään kirjeessä Rata korostaa pankkien vastuuta verkkoasioinnin luotettavuudesta. Pankkien kehittämässä tunnistuspalvelussa (TUPAS) pankkien verkkotunnisteita käytetään yhä laajemmin asiakkaan tunnistamiseen myös muissa yhteyksissä kuin pankki- ja rahoituspalveluissa. Tällöin pankki tunnistaa asiakkaan ulkopuolisen palveluntarjoajan puolesta, joka puolestaan luottaa siihen, että verkkotunniste todentaa asiakkaan henkilöllisyyden. Verkkotunnisteiden avulla asiakkaat saavat lisää mahdollisuuksia asioida sähköisesti. He voivat esimerkiksi solmia uusia, sitovia sopimuksia ulkopuolisten palveluntarjoajien kanssa.

Tunnistuspalvelun luotettavuus edellyttää, että verkkosopimuksen solminen, asiakkaan tunnistaminen, verkkotunnisteiden luovuttaminen ja niiden hallinnointi tapahtuu erittäin huolellisesti. Ratan kannan mukaan asiakas voi tehdä hakemuksensa verkkopalvelun käytöstä myös tietoverkon kautta tai puhelimitse. Tällöin pankin tulee kuitenkin varmistaa, että asiakas allekirjoittaa verkkosopimuksen itse ja että hän vastaanottaa verkkotunnisteet ensimmäisen kerran henkilökohtaisesti. Asiakkaalle tulee myös korostaa sitä, että verkkotunnisteet ovat henkilökohtaisia, ne pitää säilyttää huolellisesti ja että niitä ei saa luovuttaa toiselle henkilölle. Myös edellä mainittujen velvoitteiden laiminlyönnin seuraukset tulee tehdä asiakkaalle selväksi. Lisäksi tilin käyttöoikeuden haltijalla tulee olla henkilökohtaiset tunnisteet, joilla hän voi käyttää vain niitä tiliin kuuluvia palveluita, joihin tilinomistaja antaa valtuutuksen.

Ratan mielestä on myös tarpeellista kehittää kadonneille verkkotunnisteille samankaltainen sulkupalvelu kuin pankkeilla on pankki- ja luottokortteja varten. Lisäksi Rata ottaa kirjeessään kantaa palveluiden tarjoamiseen puhelimitse tai Internetissä asiakkaille, jotka asioivat ilman verkkotunnisteita. Tällainen palvelu tulee olla selkeästi ohjeistettu ja rajoitettu riskittömiin poikkeustapauksiin. Uusia sopimuksia ei tule tehdä tällaista menettelyä käyttäen, koska sopimusten solmimista tai asiakkaan tunnistamista pelkästään puhelimesta ei yleensä voida pitää kyllin luotettavana ja riskittömänä.

Lisätietoja antaa

lakimies Tuija Nevalainen, puhelin (09) 183 5294.

16.3.2004

EUROOPAN PANKKIVALVOJIEN KOMITEASTA VALVONTAVIRANOMAISTEN AVAINFOORUMI

Euroopan pankkivalvojen komitea (Commission of European Banking Supervisors, CEBS) aloitti toimintansa 1.1.2004. Komitea tehtävänä on edistää direktiivien toimeenpanoa ja tehostaa valvontaviranomaisten yhteistyötä. Se myös toimii Euroopan komission neuvonantajana erityisesti pankkitoimintaan liittyvän lainsäädännön ja täytäntöönpanotoimenpiteiden valmistelussa.

TAVOITTEENA EDISTÄÄ YHTENÄISIÄ VALVONTAKÄYTÄNTÖJÄ

Vastaperustettu pankkivalvojen komitea toimii kansallisten valvontaviranomaisten avainfoorumina. Sen tavoitteena on edistää yhtenäisiä valvontakäytäntöjä sekä EU-lainsäädännön yhdenmukaista tulkintaa jäsenmaissa. Komitea pyrkii myös kehittämään jäsenmaiden valvontayhteistyötä mm. tarjoamalla foorumin, jossa valvojat voivat vaihtaa valvontaan liittyvää tietoa. Pankkivalvojen keskeiset haasteet vuonna 2004 ovat ajankohtaiset vakavaraisuussäntelyyn ja tilinpäätössäntelyyn liittyvät lainsäädäntöhankkeet (Basel II ja IAS), pankkien maiden rajat ylittävät organisaatiomuutokset sekä valvontayhteistyö ns. kotivaltion ja isäntävaltion välillä.

Lontooseen sijoittuneella pankkivalvojen komitealla on kolme alatyöryhmää: Group de Contact, Expert Group on Risk Based Capital Directive ja Expert Group on Accounting & Auditing. Komitea on Lamfalussy-prosessissa 3-tason valvojen komitea.

PANKKIVALVOJAT JA KESKUSPANKIT MUKANA KOMITEASSA

Euroopan pankkivalvontakomiteassa ovat edustettuina EU:n pankkivalvontaviranomaiset, keskuspankit sekä Euroopan keskuspankki ja Euroopan komissio. Tämä onkin ensimmäinen kerta, kun pankkivalvojille annetaan virallisesti mahdollisuus edistää yhdessä EU:n lainsäädäntöhankkeita ja työskennellä keskuspankkien kanssa molempien yhteisessä intressissä olevien valvonta-asioiden parissa. EU:hun toukokuussa liittyvät maat toimivat komiteassa tarkkailijoina 1.5.2004 saakka, minkä jälkeen niistä tulee täysjäseniä. Pysyvästi tarkkailijan asemassa ovat ne ETA-maat, jotka eivät ole EU:n jäseniä.

Komitea kokoontuu vähintään kolme kertaa vuodessa, ja se työskentelee enimmäkseen konsensuspohjaisesti. Määräenemmistö päätös tarvitaan silloin, jos komitea on tekemässä päätöstä komissiolle annettavasta neuvosta lainsäädäntöasiassa eikä asiasta ole voitu sopia yksimielisesti.

KOMITEAN PERUSTAMINEN OSA NS. LAMFALUSSY-MALLIN TOTEUTTAMISTA

Pankkivalvontakomitean perustaminen on olennainen osa Euroopan komission rahoituspalveluita koskevaa toimintasuunnitelmaa (Financial Services Action Plan, FSAP) sekä suunnitelmaa ulottaa ns. Lamfalussy malli arvopaperimarkkinoiden sääntelyn ja valvonnan antaman esimerkin mukaisesti pankki- ja vakuutusaloille. Komission tavoitteena on yhtenäistää rahoitusmarkkinoiden valvontaa ja sääntelyä sekä kehittää entistä joustavampaa EU-lainsäädäntöä sekä pankki-, vakuutus- ja arvopaperivalvontaviranomaisten välistä yhteistyötä.

Ensimmäinen askel viranomaisten välisen yhteistyön kehittämisessä oli Euroopan arvopaperimarkkinavalvojen komitean (Committee of European Securities Regulators, CESR) perustaminen vuoden 2001 loppupuolella. Euroopan vakuutus- ja eläkevalvojat yhdistävä komitea (Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors, CEIOPS) aloitti toimintansa marraskuun 2003 loppupuolella ja pankkivalvojen komitea kuukautta myöhemmin eli tämän vuoden alussa.

Lisätietoja antaa
erityisasiantuntija Ingalill Aspholm, puhelin (09) 183 5357.

16.3.2004

MIKÄ ON NS. LAMFALUSSY-PROSESSI?

EU:n rahoitusmarkkinoiden sääntelyä ja valvontaa pyritään kehittämään ns. viisaiden miesten komitean suosittelemalla lähestymistavalla pohjalta. Tätä lähestymistapaa kutsutaan myös Lamfalussy-malliksi. Sen tavoitteena on tehostaa ja nopeuttaa EU:n sääntelyn valmistelua ja soveltamista rahoitusmarkkinakäytännöissä, vahvistaa EU:n rahoitusmarkkinoiden viranomaisjärjestelyjä ja edistää valvonnan ja sääntelyn yhtenäisyyttä EU:n alueella. Avoinmuuden lisäämiseksi EU:n lainsäädännön eri valmisteluvaiheissa tulisi kuulla mahdollisimman laajasti markkinaosapuolia.

Lamfalussy-prosessi on nelitasoinen. Taso 1 koostuu perusteellisia seikkoja koskevista direktiiveistä tai asetuksista, jotka hyväksytään yhteispäätösmenettelyssä. Yksityiskohtaiset teknisluonteiset täytäntöönpanosäännöt annetaan alemmanasteisessa menettelyssä eli komitologiamenettelyssä (taso 2). Sääntely- ja valvojakomiteat avustavat komissiota täytäntöönpanotoimia koskevissa ehdotuksissa. Taso 3 käsittää valvontaviranomaisten yhteistyön tehostamisen 1- ja 2-tason säännösten soveltamisessa. Valvojat voivat laatia esimerkiksi yhteisiä hallinnollisia ohjeita, tulkintasuosituksia ja standardeja valvontamenetelmien yhtenäistämiseksi. Taso 4 koskee EU-lainsäädännön täytäntöönpanon ja noudattamisen valvontaa, joka on erityisesti Euroopan komission velvollisuus.

Inter-Institutional Monitoring Committee, jossa ovat mukana Euroopan komission, EU:n neuvoston ja Euroopan parlamentin nimittämät asiantuntijat, arvioi Lamfalussy-prosessin toimivuutta ja antaa siitä arvion vuonna 2004.

VALVOJIEN KOMITEAT INTERNETISSÄ

Euroopan pankkivalvojen komitea CEBS (Committee of European Banking Supervisors) on avannut www-sivuston osoitteessa www.c-eps.org.

Euroopan arvopaperimarkkinavalvojen komitea CESR (Committee of European Securities Regulators) on uudistanut sivustonsa, joka on samalla siirtynyt osoitteeseen www.cesr-eu.org.

Lisätietoja Rahoitustarkastuksessa antavat erityisasiantuntija Ingalill Aspholm, puhelin (09) 183 5357 (CEBS) ja markkinavalvoja, CESR-koordinaattori Anu Ranta, puhelin (09) 183 5395.

16.3.2004

LUOTTORISKIEN HALLINTA -STANDARDI VALMISTUMASSA

Rahoitustarkastus (Rata) viimeistelee parhaillaan luottoriskien hallintaa koskevaa standardia, joka on osa Ratan riskienhallintasäännösten uudistamista. Säännösten lähtökohtana on määritellä valvottavien hyvältä riskienhallinnalta edellytettävä vähimmäistaso. Tällä säännöstöllään Rata pyrkii rajoittamaan liiallista riskinottoa ja varmistamaan, että valvottavat hoitavat toimintansa hyvää riskienhallintapaa noudattaen. Riskienhallintaa koskeva sääntely ei vähennä johdon vastuuta toiminnasta.

Luottoriskien hallinta -standardin tavoitteena on varmistaa, että valvottavilla on toimintansa luonteeseen ja laajuuteen nähden tehokkaat toiminnot luottoriskien tunnistamiseen, mittaamiseen, rajoittamiseen, seurantaan ja valvontaan. Lisäksi pyritään varmistamaan, että valvottavat eivät ota luotonannossaan eivätkä sijoitustoiminnassaan sellaisia luottoriskejä, jotka vaarantavat kannattavuutta ja vakavaraisuutta. Standardillaan Rata pyrkii myös välittämään tietoa siitä, mihin se valvonnassaan kiinnittää huomiota ja mitä se vaatii valvottaviltaan.

Standardin soveltamisalaan kuuluvat yhteisöt poikkeavat toisistaan kooltaan, painopisteiltään ja erityispiirteiltään. Siksi standardissa sitoviksi määriteltyjä luottoriskien hallinnan keskeisiä periaatteita voidaan tietyin edellytyksin noudattaa myös soveltuvien osin. Näin voi toimia valvottava, jonka organisaatio on pieni, luottoriskistrategiassa määritelty riskinottoaste on alhainen, riskiä sisältävä liiketoiminta on suppeaa ja yksinkertaista tai muuten läpinäkyvää tai toimiva johto osallistuu itse aktiivisesti jokapäiväisen liiketoiminnan päätöksenteon yksityiskohtiin.

Sitovien säännösten noudattamatta jättäminen edellyttää kuitenkin aina ylimmän johdon erityistä päätöstä. Johdon pitää aina varmistaa, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat riittävät ja oikeassa suhteessa toiminnan riskeihin.

Luottoriskien hallinta -standardi pohjautuu Baselin pankkivalvontakomitean suosituksiin, joista keskeisiä ovat syyskuussa 1997 annettu suositus Core Principles for Effective Banking Supervision ja erityisesti luottoriskien kyseessä ollessa syyskuussa 2000 annettu Principles for the Management of Credit Risk. Tavoitteena on, että standardi tulisi voimaan 1.1.2005.

Rata on valmistelemassa standardeja myös operatiivisesta riskistä, markkinariskistä ja likviditeettiriskistä.

Lisätietoja antaa
pankkitarkastaja Maj-Britt Tapiainen, puhelin (09) 183 5380.

LUOTTORISKISTÄ

Pankkitoiminnan merkittävin riski on luottoriski. Myös muussa kuin pankkitoiminnassa syntyy luottoriskiä vastapuoliriskinä.

Luottoriskien hallinnan ja valvonnan järjestäminen on valvottavien liiketoiminnan johtamisen keskeinen tehtävä; se on osa sisäistä valvontaa. Sillä on suuri merkitys varmistettaessa pääomien riittävyys suhteessa toiminnassa otettuihin riskeihin ja riskien toteutumisen aiheuttamiin tappioihin.

16.3.2004

ARVOPAPERILAUTAKUNNAN RATKAISUJA

Arvopaperilautakunta antaa julkisia suosituksia hyvän arvopaperimarkkinatavan edistämiseksi ja etsii ratkaisuja asiakkaan arvopaperiasioihin liittyviin ongelmiin. Lautakunta ei anna sijoitusneuvontaa eikä palvele ammattimaisia sijoittajia.

Arvopaperilautakunnan yhteystiedot:

Arvopaperilautakunta

Museokatu 8 A 7, 00100 Helsinki

puhelin (09) 4056 1230

Sähköposti: arvopaperiltk@rahoituslankl.fi

www.arvopaperiltk.net

1) APL 789/2002. 13.5.2003. TÄYDEN VALTAKIRJAN OMAISUUDENHOITO, SOPIMUSDOKUMENTAATIO, REKLAMAATIO, SIOITUSPOLITIikka, VAHINGONKORVAUSVAATIMUS.

Asiakkaat A ja B solmivat pankin kanssa täyden valtakirjan omaisuudenhoitoa koskevat sopimukset 4.2.2000. Molemmat sopimukset olivat pääosin samansisältöiset. Poikkeavaa oli A:n hiukan korkeampi riskinottopolitiikka. Sopimusten mukaan pääomien lisäykseen pyritään pitkällä sijoitusaikajaksolla ja varallisuudenhoidon pääpainon oli oltava koroissa, osingoissa sekä pitkäaikaisessa arvonnousussa. Omaisuudenhoidon palkkioksi sovittiin 672,75 euroa/vuosi. Sopimussuhteiden alkaessa A:n varallisuus oli 185 000 euroa ja B:n 151 000 euroa.

A ja B valittivat pankin toiminnasta arvopaperilautakunnalle 16.5.2002. Valituksessaan he katsoivat, että pankin toiminta ei ollut sovituksen mukaista eikä asiantuntevaa. A:n varallisuuden arvo oli sopimussuhteen alkaessa 168 361,75 euroa ja 81 810,30 euroa varallisuuden aktiivisen hoidon päättyessä 30.4.2002. B:n vastaavat luvut olivat 102 438,49 euroa ja 87 220,49 euroa.

Koska pankki oli A:n ja B:n mielestä toiminut vastoin sopimusta, he vaativat, että pankin tulee korvata A:lle 16 818,79 euroa ja B:lle 50 456,38 euroa.

Asiakkaiden perustelut

- Asiakkaiden varallisuudesta oli kahden vuoden aikana kadonnut yli puolet.
- Salkkujen riskin hajauttaminen oli ollut puutteellista ja sopimuksen vastaista.
- Asiakkailta ei ollut mahdollisuuksia vaikuttaa omaisuudenhoitotapaan.
- Asiakkaat olivat korostaneet pankille, ettei omaisuutta saanut myydä tappiolla. Kuitenkin lähes kaikki pankin suorittamat osakemyynnit olivat olleet tappiollisia

Pankin esityksestä täyden valtakirjan omaisuudenhoitosopimus muutettiin konsultatiiviseksi 31.10.2001. Tämä muutos ei kuitenkaan muuttanut salkun koostumusta voitolliseksi.

Pankin vastaus

Pankki vaati 13.8.2002 päivätyssä vastauksessaan asiakkaiden valituksen hylkäämistä perusteettomana.

Pankin perustelut

- Pankki katsoi täyttäneensä arvopaperimarkkinalain mukaisen tiedonanto- ja selonottovelvollisuutensa.
- Asiakkailta pyydettiin riittävät tiedot näiden taloudellisesta asemasta, sijoituskokemuksesta ja sijoituspalvelua koskevista tavoitteista.
- Asiakkaat saivat arvopapereista, sijoituspalvelusta, kuluista ja palkkioista päätöksentekoon tarvittavat tiedot.
- Asiakkaat tunnettiin pankissa arvopaperiasiakkaina.
- Asiakkaiden kanssa käytiin läpi omaisuudenhoitoa koskevat periaatteet, sijoitusstrategia ja sopimuksen ehdot.
- Asiakkaiden sijoitusperiodi oli 4–7 vuotta.
- Asiakkaiden aktiivinen puuttuminen omaisuudenhoitoon ei jättänyt omaisuudenhoitajalle riittäviä toimintamahdollisuuksia.

16.3.2004

- Pankin aloitteesta sopimussuhde muutettiin 31.10.2001 konsultatiiviseksi omaisuudenhoidoksi.
- Pankki katsoi hoitaneensa asiakkaiden varallisuutta sopimuksen mukaisesti ja siten kuin se asiakkaiden erikseen antamien ohjeiden mukaisesti oli ollut mahdollista.

Arvopaperilautakunnan ratkaisu

Ratkaisussaan lautakunta totesi, että solmimalla kirjalliset omaisuudenhoitosopimukset asiakkaat olivat vahvistaneet sen, että pankki oli täyttänyt lain vaatiman tiedonanto- ja selonottovelvollisuutensa.

Lautakunta arvioi salkkujen koostumusten muutoksien suhdetta sopimuksien sisältöön ja totesi, että omaisuudenhoitosopimukset olivat antaneet pankille suhteellisen laajat omaisuudenhoidon toimintavaltuudet. Ainoastaan johdannaisten käyttö oli sopimuksissa suljettu pois. Sijoitustoiminnan tuotto oli määrä saada koroista, osingoista ja sijoitusten pitkäaikaisesta arvonnoususta. Lautakunnan näkemys oli, että sopimukseen sisältyneiden asioiden osalta asiakkailla oli ollut selkeä käsitys sijoitusmarkkinoiden toiminnasta. Aikaisemman sijoituskokemuksensa perusteella asiakkaiden olisi tullut ymmärtää, että suurempi tuottovaatimus kasvattaa vastaavasti myös riskiä.

Lautakunta katsoi, että asiakkaiden antama osakkeidensa myyntikielto oli merkittävä toimi täyden valtakirjan hoitosopimuksen yhteydessä. Laskevien osakemarkkinoiden aikana tämä väistämättä vaikutti salkunhoitajan mahdollisuuksiin toimia aktiivisesti. Kun samanaikaisesti asiakkaat olivat lisänneet IT-osakkeiden painoa salkussa ja muutoinkin muuttaneet arvopaperisalkkujensa koostumuksia, niin lautakunta katsoi, ettei vastuu sijoituspäätöskien tekemisestä näiltä osin kuulunut omaisuudenhoitajalle.

Lautakunta katsoi, että asiakkaiden varallisuutta oli hoidettu sovitun sijoituspolitiikan ja riskitason mukaisesti. Omaisuudenhoidon tulosta oli heikentänyt poikkeuksellisen jyrkkä ja pitkä osakkeiden arvon lasku, jota ei voitu arvioida. Lautakunta katsoi, ettei pankki ollut syyllistynyt laiminlyöntiin tai sopimusrikkomukseen eikä ollut vahingonkorvausvelvollinen asiakkaille aiheutuneista sijoitusvarallisuuden arvon alentumisista.

2) APL 1651/2002. 17.6.2003. LAUTAKUNNAN TOIMIVALTA, PAINAVA SYY, ARVOPAPERIKAUPANKÄYNTI, TOIMEKSIANTOJEN VELOITUKSEN VIIVÄSTYMINEN, VAHINGONKORVAUSVAADE.

Asiakas oli ostanut tammi-helmikuussa 2000 pankin kautta osakkeita yhteensä 55 602,75 eurolla. Summaa ei kuitenkaan veloitettu asiakkaan hoitotililtä kolmen seuraavan pankkipäivän aikana. Nämä veloittamatta jääneet varat asiakas oli sijoittanut edelleen arvopapereihin, kuten Soneran osakkeisiin, mistä aiheutui myöhemmin 42 801,30 euron tappio. Asiakas katsoi, että pankki oli laiminlyönyt hänen tilinsä saldon valvonnan, mikä mahdollisti kyseiset osakekaupat.

Kesällä 2000 pankki ilmoitti, että asiakkaan tililtä on veloittamatta Soneran osakekaupoista 55 602,75 euroa. Pankki suoritti veloituksen vasta 3.8.2000, mikä oli noin puoli vuotta normaalikäytäntöä myöhemmin. Saatavan johdosta asiakas joutui myymään osan osakkeistaan sekä ottamaan 42 016,80 euron lainan. Asiakas katsoi, että jos pankki olisi toiminut oikein, hänellä ei olisi ollut mahdollisuutta ostaa mainittuja osakkeita. Mainittujen osakkeiden kurssilasku aiheutti asiakkaalle 27 654,38 euron vahingon, josta asiakas vaati pankilta korvausta.

Asiakas vaati 30.9.2002 päivätyssä valituksessaan Arvopaperilautakuntaa käsittelemään asian, vaikka viimeisestä yhteydenotosta pankkiin oli kulunut yli lautakunnan säännöissä määritelty aika (2 vuotta).

Pankin vastaus

Pankki vaati, että asiakkaan valitus tulee hylätä perusteettomana.

Pankin perustelut

- Arvopaperilautakunnan ohjesäännön mukaan lautakunta ei käsittele asiaa, jos on kulunut yli kaksi vuotta siitä, kun asiakas on viimeksi ollut yhteydessä palveluntarjoajaan.
- Asiakkaalla oli maksuvelvollisuus, vaikka pankilta oli jäänyt välitön veloitus suorittamatta.
- Tappiollisten osakekauppojen ja pankin vahingonkorvausvelvollisuuden väliltä puuttuu syy-yhteys.
- Asiakkaalla on tilitapahtumiensa seurantavelvollisuus eikä hän voi luottaa vain tilisaldoon.
- Ei ole uskottavaa, että veloittamatta jäänyt summa oli jäänyt asiakkaalta huomaamatta.

16.3.2004

Arvopaperilautakunnan ratkaisu

Arvopaperilautakunta katsoi, että painava syy tiliveloituksen viivästymiskysymyksen käsittelemiseksi lautakunnassa on se, että tällöin asia saa yleistä merkitystä niin sijoittajien kuin hyvän arvopaperikauppatavankin kannalta.

Lautakunnan mukaan pankki oli toimittanut asiakkaalle hänen 19.1.–3.2.2000 ostamansa osakkeet, mutta se oli jättänyt kauppahinnan veloittamatta sopimusehdon mukaan "heti kaupanteon jälkeen". Lautakunta katsoi, että veloitushetkenä voidaan tällaisessa tilanteessa pitää toimeksiannon toteutumista ja osakkeiden kirjaantumista arvoosuustilille. Arvopaperikeskuksen sääntöjen mukaan kaupan ja muun tapahtuman selvitysaika on kolme päivää, jollei muusta ole sovittu. Näin ollen 3–5 pankkipäivää on kohtuullinen ajanjakso, jonka kuluessa veloitus olisi pitänyt hyvän arvopaperikauppatavan mukaisesti tapahtua. Pankin toiminta ei vastannut tätä vaatimusta. Tämä ei kuitenkaan poista asiakkaan maksuvelvollisuutta kyseisessä tilanteessa.

Sopimuksessa pankille ei ollut yksiselitteisesti asetettu velvollisuutta veloittaa kauppahintaa, vaan tämä oli pankin oikeus. Lautakunta korosti asiakkaan omaa huolellisuusvelvollisuutta varsinkin, kun kyseessä oli huomattava summa. Lisäksi asiakkaan on seurattava tilioitteeltaan kohtuullisessa määrin maksujensa veloittamista.

Pankin poikkeavaa toimintaa asiassa ei kuitenkaan voida pitää sopimusrikkomuksena, eikä pankki siten ole myöskään vahingonkorvausvelvollinen. Lisäksi asiakkaan vaatimus sijoitustappioidensa korvaamisesta oli perusteeton ja vailla syy-yhteyttä.

3) APL 1174/2002. 17.6.2003. TÄYDEN VALTAKIRJAN OMAISUUDENHOITO, SELONOTTO- JA TIEDONANTOVELVOLLISUUS; ERITYISESTI VEROTUS, SIOITUSPOLITIikka, VAHINGONKORVAUSVAATIMUS.

Asiakas pyysi 26.6.2002 Arvopaperilautakunnalle päivätyssä valituksessaan lautakuntaa selvittämään, oliko omaisuudenhoitaja noudattanut sijoituspalvelulain nojalla omaisuudenhoitajalle määrättyä selonotto- ja tiedonantovelvollisuuttaan sekä sovittua sijoituspolitiikkaa.

Asiakas sai vuonna 1991 avioeron kautta hallintaansa noin 300 000 markan arvoisen arvopaperisalkun. Asiakas ei ollut ansiotyössä, eikä hänellä ollut säännöllisiä tuloja. Arvopaperisalkussa oli tapahtunut vain muutama yksittäinen myynti vuosina 1991–1999. Asiakkaan näkemyksen mukaan häneltä puuttui sekä kokemus että tieto arvopaperikaupankäynnistä sekä sen veroseuraamuksista.

Kun omaisuudenhoitaja otti asiakkaaseen yhteyttä vuonna 1999, asiakkaan arvopaperisalkussa oli pääasiassa TietoEnatorin osakkeita. Omaisuudenhoitajan näkemys oli, että varallisuus olisi hajautettava ja tilalle tulisi hankkia omaisuudenhoitajan edustamien rahastojen osuuksia. Asiakas hyväksyi alan ammattilaisena pitämänsä omaisuudenhoitajan esityksen. Asiakkaan mukaan tässä yhteydessä ei keskusteltu menettelystä aiheutuvista veroseuraamuksista.

Syksyllä 2000 asiakas sai 1 841 986 markan luovutusvoitoista 530 000 markan jälkiveroseuraamuksen. Veronokaisuvaatimuksen perusteella verotoimisto alensi luovutusvoiton määräksi 1 296 137 markkaa, josta luovutusvoittoveroksi muodostui 63 218,43 euroa.

Asiakas katsoi, että ammattimaisena sijoitusneuvojana omaisuudenhoitaja laiminlöi tietojen antamisen kaikista myyntipäätökseen olennaisesti liittyvistä seikoista. Verotus ei ollut millään tavoin esillä toimeksiantosopimusneuvotteluissa. Asiakkaan näkemys oli, että mikäli hänellä olisi ollut tieto veroseuraamuksista, hän olisi pidättäytynyt kokonaan toteutetuista omaisuusjärjestelyistä ja osakkeiden myynnistä. Asiakkaan mukaan omaisuudenhoitajalla oli ollut velvollisuus kertoa merkittävästä veroseuraamuksesta.

Asiakas oli ollut siinä käsityksessä, että osakemyynneistä ei voi aiheutua mitään veroseuraamuksia, kun varat sijoitetaan välittömästi uudelleen osakkeita vastaaviin rahasto-osuuksiin.

Asiakas katsoi myös, että omaisuudenhoitaja oli ollut velvollinen selvittämään, olisiko osakkeiden myynnin vähäinen lykkääminen antanut mahdollisuuden soveltaa osakkeiden myyntiverotuksessa 50 % hankintahintaolettaamaa. Osapuolilla oli myös erilainen käsitys osakkeiden hankinta-ajankohdan selvitysvelvollisesta.

16.3.2004

Asiakkaan omistamista TietoEnator Oyj:n osakkeista myytiin kolmen päivän aikana (1.11–3.11.1999) 10 000 kappaletta hintaan 31,38–32,10 euroa osakkeelta. Myynnit tehtiin voimakkaan, kevääseen 2000 jatkuneen kurssinousun aikana, jolloin osakkeen kurssi nousi kaksinkertaiseksi eli noin 65–70 euroon. Asiakas katsoikin, että jos omaisuudenhoitaja ei olisi vuoden 1999 lopussa hajauttanut hoidossaan olleita asiakkaan varoja, hänen varallisuutensa arvo olisi ollut vuoden 1999 lopussa 4,3 miljoonan markan sijasta yli 6 miljoonaa markkaa. Ammattitaitoinen omaisuudenhoitaja olisi myynyt osakkeita pienissä erissä ja pidemmällä ajanjaksolla. Asiakkaan mielestä omaisuudenhoitaja oli laiminlyönyt realisoinnin yhteydessä huolellisuusvelvollisuutensa ja aiheuttanut näin myyntivoittoveron lisäksi huomattavan määrän muuta tappiota.

Edelliseen viitaten asiakas katsoi omaisuudenhoitajan laiminlyöneen ainakin seuraavat asiat:

- osakesalkun hajautuksesta aiheutuvien verotuksellisten seuraamusten informoinnin
- 10 vuoden hankintameno-olettaman soveltamisen edellytysten selvittämisen.

Asiakas vaati omaisuudenhoitajalta korvausta 63 218,43 euroa laillisine viivästyskorkeineen 7.2.2001 lukien. Korvausvaade perustui siihen, että omaisuudenhoitaja oli asiakkaan mielestä laiminlyönyt huolellisuusvelvollisuutensa kertoa veroseuraamuksista.

Omaisuudenhoitajan vastaus

Omaisuudenhoitaja vaati asiakkaan valituksen hylkäämistä perusteettomana sekä määrältään että laadultaan.

Omaisuudenhoitajan perustelut

- Omaisuuden voitollisesta myynnistä syntyy aina veronalaista luovutusvoittoa.
- Asiakkaalle kerrottiin osakkeiden myyntiin liittyvästä veroseuraamuksesta.
- Veroneuvonta tai -konsultointi ei sisällynyt 6.10.1999 solmittuun omaisuudenhoitosopimukseen.
- Asiakas laiminlöi toimittaa omaisuudenhoitajalle selvityksen osakkeidensa hankintahinnoista ja -ajankohdista.
- Asiakkaan myyntivoiton verotuksessa käytettiin 50 prosentin hankintameno-olettamaa.
- Asiakas sai omaisuudenhoitoon liittyvistä asioista kaikki relevantit tiedot.
- Asiakkaan varallisuus kasvoi omaisuudenhoidon ensimmäisenä vuotena lähes 25 %.
- Omaisuudenhoitaja kiistää virheellisen osakkeiden realisointiajan.
- Asiakkaan salkun tuotto oli hyvä, kun sitä tarkastellaan sekä yleisellä tasolla että sovitun perusallokaation valossa.
- Asiakas syyllistyy jälkiviisauteen arvostellessaan osakkeiden realisointiajankohtaa.

Omaisuudenhoitaja katsoi toimineensa huolellisesti ja asiakkaan edun mukaisesti. Tämän johdosta asiakkaan vaatimus oli perusteeton sekä laadultaan että määrältään.

Arvopaperilautakunnan ratkaisu

Lautakunta katsoi, että omaisuudenhoitajalla on yleinen tiedonanto- ja informointivelvollisuus mahdollisista veroseuraamuksista. Omaisuudenhoitaja ei voi jättää verotusasiaa asiakkaan yleisen tietämyksen varaan vain siksi, että veroseuraamuksen syntymisen mahdollisuus on yleisesti tiedossa. Lisäksi lautakunta totesi verotusasiasta seuraavan:

- Omaisuudenhoitajan tiedonantovelvollisuus verotusasioista ei ole yhtä laaja kuin sijoitustoimintaan liittyvistä asioista.
- Omaisuudenhoitajan ei tarvitse antaa verokonsultointia vaan ainoastaan korostaa verotuksen merkitystä omaisuudenhoidossa.

Lautakunta katsoi, että sille oli jäänyt epäselväksi veroseuraamuskeskusteluista koskeva näyttö. Tällä ei kuitenkaan ollut merkitystä, koska omaisuudenhoitaja oli voinut perustellusti olettaa asiakkaan ymmärtäneen veroseuraamukset. Täten omaisuudenhoitajalla ei ole ollut tiedonantovelvollisuutta veroseuraamuksista.

16.3.2004

Osakkeiden hankinta-ajankohdan selvittämisen osalta lautakunta totesi, että vaikka asiakas oli tästä tietämätön, ei se poistanut asiakkaan omaa vastuuta selvittää asiaa. Ilman eri sopimusta omaisuudenhoitajan huolellisuusvelvollisuuden ei voida katsoa ulottuvan omaisuudenhoitosopimusta edeltävään aikaan.

Osakkeiden myynnistä lautakunta katsoi, että omaisuudenhoitaja vastaa omaisuudenhoitosopimuksessa sovitun sijoitusstrategian noudattamisesta. Täyden valtakirjan omaisuudenhoitosopimuksessa asiakas antaa omaisuudenhoitajalle valtuutuksen toteuttaa sijoituspolitiikkaa asiakkaan edun ja tämän määrittelemien rajoitusten mukaisesti, mutta omaisuudenhoitajan valitsemien keinoin. Sijoitustoiminnan myöhempi arviointi tapahtuu sekä ajankohdan tietojen valossa että asiakkaan edun ja sopimuksen mukaan. Tässä tapauksessa asiakas oli myös laiminlyönyt sopimuksen mukaisen yhden kuukauden reklamointiajan suoritettujen toimeksiantojen osalta.

Omaisuudenhoitaja ei lautakunnan näkemyksen mukaan ollut syyllistynyt selonotto-, tiedonanto- tai huolellisuusvelvollisuuden laiminlyöntiin tai sopimusrikkomukseen eikä näin ollen ollut vahingonkorvausvelvollinen asiakkaalle aiheutuneesta veroseuraamuksesta.

4) APL 2177/2002. 17.6.2003. TÄYDEN VALTAKIRJAN OMAISUUDENHOITO, SOPIMUSDOKUMENTAATIO, SJOITUSPOLITIikka, VAHINGONKORVAUSVAATIMUS.

Arvopaperilautakunnalle 17.12.2002 lähettämässään valituksessa asiakas kertoi allekirjoittaneensa 18.2.2002 täyden valtakirjan omaisuudenhoitosopimuksen. Asiakkaan mukaan sopimuksen mukaista omaisuudenhoitoa ei kuitenkaan koskaan aloitettu, joten hän irtisanoi sopimuksen 25.4.2002. Korvauksena omaisuudenhoitajalta asiakas vaati 50 491,09 euroa lisätynä korkoilla ja kuluilla.

Asiakkaan perustelut

- Omaisuudenhoitaja laiminlöi toiminnalle sovitut tavoitteet.
- Omaisuudenhoitaja laiminlöi osakekaupat sopimussuhteen aikana.
- Asiakkaan halua myydä joitain osakkeita ei toteutettu.

Omaisuudenhoitosopimuksen mukaan varallisuus koostui hoitotilillä olevista varoista sekä osake- ja rahastosijoituksista.

Korvausvaatimuksensa asiakas perusti seuraaviin seikkoihin:

- Asiakkaalta oli jäänyt saamatta tuottoja aktiivisen salkunhoidon laiminlyönnin johdosta.
- Omaisuudenhoitaja ei ollut reagoinut riittävän nopeasti salkkuyhtiöiden tulosvaroituksiin
- Rahastojen realisoinnin viivyttelystä aiheutui asiakkaalle kurssitappioita.
- Omaisuudenhoitaja ei ollut sijoittanut rahastojen lunastuksesta muodostuneita varoja hoitotililtä edelleen.

Omaisuudenhoitajan vastaus

Arvopaperilautakunnalle 4.3.2003 antamassaan vastauksessa omaisuudenhoitaja kiisti asiakkaan vaatimukset osapuolten sopimukseen ja lakiin perustumattomana.

Omaisuudenhoitajan perustelut

- Omaisuudenhoitaja kertoi noudattaneensa erityistä huolellisuutta ja varovaisuutta toimiessaan 18.2.2002 solmitun omaisuudenhoitosopimuksen perusteella ja toteuttaessaan asiakkaan antamia ohjeita.
- Asiakkaalle ei ollut aiheutunut korvattavaa vahinkoa suoritetuista toimista.
- Omaisuudenhoitaja tekee ja toteuttaa itsenäisesti sijoituspäätöksiä asiakkaan lukuun.
- Asiakas vastaa sijoitustoiminnan taloudellisesta tuloksesta, ellei hän voi osoittaa omaisuudenhoitajan menelleen selvästi huolimattomasti tai sopimusehtojen vastaisesti.
- Asiakkaalle ei ole luvattu määrättyä tuottoa.
- Osapuolet sopivat tuottotavoitteeksi HEX-portfolioindeksin mukaisen tuoton.

16.3.2004

- Asiakas oli tietoinen, että uusia sijoituksia tehdään vasta, kun koko sopimuksen piirissä oleva omaisuusmassa on omaisuudenhoitajan hallussa. Tämä tapahtui 8.3.2002 omaisuudenhoitajan saatua asiakkaalta rahastojen yksilöintitiedot.

Omaisuudenhoitajan mukaan asiakas oli ollut riskiä karttava, ja koska markkinaolosuhteet olivat erittäin huonot, ei ollut perusteltua syytä kiirehtiä tekemään uusia sijoituksia.

Reklamaatiossaan 12.4.2002 asiakas ilmoitti, ettei omaisuudenhoitajan toiminta vastannut sitä, mistä osapuolet olivat sopineet. Käytyjen keskustelujen yhteydessä omaisuudenhoitaja ilmoitti, ettei tekisi lisätoimenpiteitä ennen kuin asiakas antaisi kirjallisen selvityksen epäselvistä asioista.

Arvopaperilautakunnan ratkaisu

Lautakunta katsoi, että osapuolten velvoitteet käyvät ilmi 15.2. ja 18.2.2002 solmituista omaisuudenhoitosopimuksista. Sijoitustoiminnan tavoitteeksi oli asetettu HEX-indeksin kuvaama vuosituotto. Lisäksi sopimuksessa oli mainittu ne sijoituskohteet, jotka olivat omaisuudenhoitajan käytettävissä tavoitteen saavuttamiseksi. Sopimuksen mukaan omaisuudenhoitaja teki ja toteutti itsenäisesti sijoituspäätöksiä asiakkaan lukuun. Sopimuksessa ei ollut erillistä mainintaa siitä, millä tavalla tavoitetuottoon tulisi pyrkiä. Lautakunnan näkemyksen mukaan sopimus ei velvoittanut omaisuudenhoitajaa toimimaan asiakkaan esittämällä tavalla. Toisenlainen toiminta olisi edellyttänyt erillistä mainintaa sopimuksessa.

Asiakkaan omaisuus oli ollut omaisuudenhoitajan hoidossa sopimuksen mukaisesti 8.3.2002–12.5.2002. Asiakkaan väitteeseen, että omaisuudenhoitaja ei lainkaan aloittanut omaisuuden hoitoa ja ettei hänen osakkeita koskevia myyntiohjeita noudatettu, lautakunta totesi, että omaisuudenhoitotoimintaa ei voida arvioida vain yksittäisten ostotai myyntitapahtumien perusteella vaan asiaa tulee tarkastella pidemmän ajanjakson muodostamana kokonaisuutena.

Omaisuudenhoitaja pidättäytyi lisätoimenpiteistä asiakkaan 12.4.2002 tekemän reklamaation johdosta, kunnes asiakas antaisi kirjallisen selityksen epäselvistä asioista. Menettely oli asianmukaista, koska sopimuksen mukaan omaisuudenhoitajalla oli ollut oikeus sekä vaatia kirjallinen vahvistus asiakkaan vaatimista toimenpiteistä että sanoa sopimus irti, mikäli toimeksianto ei ollut vastannut sijoitustoiminnan tavoitteita.

Lautakunta katsoi, että omaisuudenhoitaja oli toiminut oikein asiakkaan reklamaation jälkeen ja hoitanut asiakkaan varallisuutta siten kuin sijoituspolitiikaksi ja riskitasoksi oli sovittu. Omaisuudenhoitaja ei siten syyllistynyt laiminlyöntiin tai sopimusrikkomukseen eikä ollut korvausvelvollinen.

5) APL 38/2003. 30.10.2003. SIOJITUSRAHASTO, MARKKINOINTI, PANKIN TIEDONANTO- JA SELONOTTOVELVOLLISUUS, KORVAUSVASTUU.

Asiakkaan määräaikaistalletuksien erääntyessä vuosina 1998 ja 1999 pankin sijoitusneuvoja oli esittänyt asiakkaalle vapautuvien varojen sijoittamista rahastoihin. Asiakkaalla ei ollut aikaisempaa sijoituskokemusta. Asiakkaan mukaan

- Rahaston tuotto-odotukseksi mainittiin 10 %.
- Sijoitusneuvojan mukaan rahastot tuottavat aina enemmän kuin määräaikaistalletukset.
- Rahastoraporteista kävi ilmi jopa 30 prosentin tuotto.
- Pääoman menetyksen mahdollisuudesta ei kerrottu asianmukaisesti.
- Pankki korosti salkunhoitajien ammattitaitoa.

Asiakas kertoi ymmärtäneensä riskin, mutta piti sen toteutumista pankin salkunhoitajien asiantuntemuksen johdosta käytännössä mahdottomana.

Valituksessaan Arvopaperilautakunnalle 27.2.2003 asiakas pyysi lautakuntaa selvittämään onko pankki vastuussa antamistaan sijoitusneuvoista. Lisäksi asiakas pyysi pankkia korvaamaan hänelle harhaanjohtavien tietojen johdosta syntyneet sijoitusrahastotappiot. Korvausvaatimus käsitti sekä sijoitetun pääoman että sille luvattun 10 prosentin tuoton.

16.3.2004

Pankin vastaus

Lautakunnalle 14.4., 17.6. ja 20.8.2003 antamissaan vastauksissa pankki katsoi seuraavaa:

- Pankki oli täyttänyt tiedonantovelvollisuutensa asiakasta kohtaan.
- Asiakas oli saanut tiedon rahastojen arvonmuutoksista ja siitä, ettei historiallisen kehityksen perusteella voi ennakoida tulevaisuuden tuottotasoa.
- Pankki ei ollut luvannut sijoituksille mitään vähimmäistuottoa.
- Rahastojen käyttäytymisestä ja niiden markkinasidonnaisuudesta oli keskusteltu laajasti.
- Asiakas oli saanut tiedon pitkän aikavälin ja hajautuksen merkityksestä sijoitustoiminnassa.
- Rahastosijoituksen sijoitushorisontin on oltava vähintään 5 vuotta.
- Asiakas oli ymmärtänyt ja hyväksynyt pääoman mahdollisen alentumisen .
- Pankki ei ole vastuussa asiakkaan sijoitustoiminnan taloudellisesta tuloksesta eikä siten ole korvausvelvollinen.

Arvopaperilautakunnan ratkaisu

Arvopaperilautakunnan näkemyksen mukaan asiakas ei pystynyt osoittamaan, että pankki olisi antanut harhaanjohtavia tietoja tai laiminlyönyt sijoitusrahastolain mukaisia velvoitteitaan. Asiakas oli myös tiedostanut riskin pääoman menettämisestä. Pankin sijoitusneuvoihin liittyvien väitteiden osalta lautakunta totesi, että sijoitusrahastojen luonteesta johtuen ehdottomien tuottolupausten antaminen ei ole alalla normaalien liiketapojen mukaista. Asiakkaan saatua ennen rahastojen merkintää lain edellyttämät asiakirjat hän vastasi itse sijoitustensa riskeistä ja kurssi-muutoksista. Mainituin perustein lautakunta katsoi, ettei pankki ollut korvausvelvollinen.

16.3.2004

TAPAHTUMAKATSAUS

TUTKINTAPYYNTÖ LIPUTUSVELVOLLISUUDEN LAIMINLYÖNTIESTÄ POLIISILLE

Rahoitustarkastus (Rata) on antanut poliisille tutkintapyyntöä epäilyistä Tamroa koskevasta liputusvelvollisuuden laiminlyönnistä. Rata epäilee tutkintapyyntönsä, että Phoenix-konsernissa määräysvaltaa käyttävät omistajat ovat omistaneet Tamron osakkeita ainakin vuodesta 2002 lähtien myös muiden määräysvalta-yhteisöjensä kautta noin 20 % enemmän kuin on liputettu. Nämä omistukset ovat olleet jaettuina useampaan kyseisten omistajien omistamaan yhtiöön. Julkisuuteen ilmoitetut omistusosuudet 39,6 % (16.5.2002) ja 58,9 % (14.8.2003) ovat siten antaneet virheellisen kuvan Tamron omistusrakenteesta. Laiminlyönti voi olla rangaistavaa arvopaperimarkkinoita koskevana tiedottamisrikkoksena tai arvopaperimarkkinarikkomuksena.

Omistusrakennetta selvittäessään Rata on saanut kyseisiä omistuksia koskevat tiedot Saksan valvontaviranomaiselta (Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht, BAFin). Saksan valvontaviranomainen on edellyttänyt, että sen antamia tietoja saa käyttää ilman BAFin suostumusta vain arvopaperimarkkinoita koskevan liputusvelvollisuuden täyttämisen tutkintaan.

MILLOIN OSAKKEENOMISTAJAN ON LIPUTETTAVA OMISTUSOSUUTENSA?

Arvopaperimarkkinalaissa (2 luku 9 §) on määritelty ne rajat, jolloin osakkeenomistajan on ilmoitettava omistusosuutensa julkisen kaupankäynnin kohteena olevassa yhtiössä (listayhtiö). Ns. liputusilmoitus on tehtävä sekä yhtiölle itselleen että Rahoitustarkastukselle.

Ilmoitus on lain mukaan tehtävä, kun osakkeenomistajan omistusosuus suomalaisessa listayhtiössä saavuttaa, ylittää tai vähenee alle kahdeskymmenesosan (5 %), kymmenesosan (10 %), kolmen kahdeskymmenesosan (15 %), viidesosan (20 %), neljäsosan (25 %), kolmasosan (noin 33,3 %), puolet (50 %) tai kahden kolmasosan (noin 66,7 %) (liputusraja) yhtiön äänimäärästä tai osakepääomasta.

Ilmoitus on tehtävä myös silloin, kun osakkeenomistaja tai osakkeenomistajaan rinnastettava henkilö on osapuolella sopimuksessa tai muussa järjestelyssä, joka toteutuessaan johtaa edellä mainitun liputusrajan saavuttamiseen tai ylittämiseen taikka omistusosuuden vähenemiseen alle sen.

Osakkeenomistajan omistusosuutta laskettaessa omistusosuuteen luetaan mukaan osakkeenomistajan määräysvallassa olevan yhteisön ja säätiön omistusosuus, osakkeenomistajan ja sen määräysvallassa olevan yhteisön eläkesäätiön ja eläkekassan omistusosuus sekä muu omistusosuus, jonka käytöstä osakkeenomistaja voi yksin tai yhdessä kolmannen kanssa päättää sopimuksen nojalla tai muutoin.

Liputusilmoitus on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä. Lain mukaan ilmoitus on tehtävä sen jälkeen, kun osakkeenomistaja tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää oikeustoimesta, jonka vuoksi hänen omistusosuutensa saavuttaa tai ylittää liputusrajan taikka vähenee alle sen.

16.3.2004

RATAN TUTKIMAT EPÄILLYT ARVOPAPERIMARKKINOIDEN VÄÄRINKÄYTTÖTAPAUKSET

Rahoitustarkastus alkaa julkaista neljä kertaa vuodessa Rahoitustarkastus tiedottaa -tiedotteessa yhteenvedotaulukkoa tutkimistaan epäilyistä arvopaperimarkkinoiden väärinkäyttötapauksista.

	1999	2000	2001	2002	2003	Tilanne 8.3.2004
Tutkittu yhteensä	42	38	38	65	57	31
Keskeneräiset						19
Sisäpiirintiedon väärinkäyttö	27	25	23	24	28	14
Kurssimanipulaatio	6	6	4	11	11	4
Tiedonantovelvollisuus	7	5	10	30	18	10
Muut	2	2	1	0	0	3
Tutkintapyyntö poliisille	9	11	7	6	7	3
Huomautuskirje	0	1	2	7	10	1

Ratalla on ollut vuoden 2004 aikana tutkinnassa yhteensä 31 epäiltyä arvopaperimarkkinoiden väärinkäyttötapausta, joista 19 on kesken.

Tutkituista tapauksista Rata on antanut yhden huomautuksen sekä lähettänyt poliisille esitutkintaan 3 arvopaperimarkkinoiden väärinkäyttötapausta. Kahdessa tapauksessa kyseessä on epäilty sisäpiirintiedon väärinkäyttö ja yhdessä tapauksessa epäilty arvopaperimarkkinoita koskeva tiedottamisrikos. Epäiltyjen sisäpiirintiedon väärinkäyttötapausten osalta Rata ei voi kertoa kohdeyhtiöiden nimiä tutkinnan turvaamiseen liittyvistä syistä.

RAHANPESUN SELVITTELYKESKUKSELTA OHJEISTUSTA RAHANPESUN TORJUNTAAN

Keskusrikospoliisin yhteydessä toimiva rahanpesun selvittelykeskus on laatinut rahanpesun torjunnan parhaat käytänteet. Käytänteiden tarkoituksena on auttaa ilmoitusvelvollisia rahanpesulain ja sisäasiainministeriön asetuksen (890/2003) velvoitteiden täyttämisen käytännön ongelmissa. Tavoitteena on myös luoda velvoitteiden noudattamiseen yhdenmukainen toimintamalli. Käytännösäännöt ovat keskusrikospoliisin kotisivulla (www.poliisi.fi/krp, linkki rahanpesu).

Selvittelykeskus on julkaissut myös toimintakertomuksensa vuodelta 2003. Yksikön tehtäväkenttä laajeni vuonna 2003 kattamaan terrorismin rahoituksen torjuntaan liittyvien ilmoitusten tutkinnan. Se vastaanotti vuonna 2003 noin 2 700 ilmoitusta epäilyttävistä liiketoimista. Näistä 2 200 koski rahanpesua ja 500 terrorismin rahoitusta. Rahoitustarkastuksen (Rata) valvottavien ja näistä erityisesti pankkien tekemien ilmoitusten määrä lisääntyi. Vuonna 2002 Ratan valvottavat tekivät noin 320 ilmoitusta, kun ilmoituksia oli vuonna 2003 yli 400. Myös esitutkintaan siirrettyjen ilmoitusten määrä kasvoi selvästi. Vuonna 2003 rikostutkinta aloitettiin lähes 300 tapauksessa, kun edellisenä vuonna vastaava määrä oli 114. Rahanpesun selvittelykeskuksen vuosikertomus on luettavissa keskusrikospoliisin kotisivulta (www.poliisi.fi/krp, linkki rahanpesu).

Varoitus nigerialaiskirjeistä

Poliisi kehottaa suhtautumaan varauksellisesti kaikenlaisiin sähköpostiviesteihin, joissa vastaanottajalle luvataan suuria rahasummia eri perustein. Kirjeistä on liikkeellä lukuisia eri versioita. Kyseessä voi olla avunpyyntö, liike-toimia tai sijoituksia koskeva ehdotus tai ilmoitus arpajais- tai lottovoitosta. Yhteinen piirre on, että saadakseen luvatut palkkiot, henkilön tulee ensin maksaa erilaisia etumaksuja, kuten veroja, pankkikuluja tms. Epäluuloisuus on paikallaan aina, jos tarjous kuulostaa liian hyvältä ollakseen totta.

Kirjeisiin ei pidä vastata, ne kannattaa hävittää. Missään tapauksessa ei tule antaa luottokorttien tai pankkitilien numeroita eikä lähettää rahaa suuren palkkion toivossa.

16.3.2004

Tarjouksen takana on todennäköisesti kansainvälinen järjestäytynyt rikollisuus, joka keksii yhä uusia keinoja huijata hyväuskoisilta ihmisiltä rahaa erilaisilla peitetarinoilla. Rahojen takaisinsaaminen on melko mahdotonta, ja Suomen poliisin keinot ovat rajalliset.

Poliisin tiedote on luettavissa kokonaisuudessaan keskusrikospoliisin kotisivulta (www.poliisi.fi/krp).

TYPOLOGIARAPORTTI RAHANPESUUN JA TERRORISMIN RAHOITUKSEN LIITTYVISTÄ TRENDIÄ JA ILMIÖISTÄ JULKAISTU

Kansainvälinen rahanpesun vastainen toimintaryhmä (Financial Action Task Force on Money Laundering, FATF) on julkaissut raportin rahanpesuun ja terrorismin rahoituksen liittyvistä trendeistä ja ilmiöistä. Raportissa esitellään rahanpesun ja terrorismin rahoitukseen liittyviä esimerkkitapauksia ja käsitellään mm. maksujärjestelmien, yleishyödyllisten organisaatioiden sekä vakuutussektorin käyttöä rahanpesuun tai terrorismin rahoittamiseen. Raportissa esitellään myös joitakin tapauksia lakimiesten, kirjanpitäjien ja tilintarkastajien sekä poliittisesti vaikutusvaltaisten korruptoituneiden henkilöiden toiminnasta.

Lisätietoja antaa
lakimies Tuija Nevalainen, puhelin (09) 183 5294.

RAHANPESUN VASTAINEN TOIMINTARYHMÄ POISTI KAKSI VALTIOTA YHTEISTYÖHALUTTOMIEN VALTIOIDEN LISTALTA

Kansainvälinen rahanpesun vastainen toimintaryhmä (FATF) on poistanut helmikuun lopussa Ukrainan ja Egyptin listaltaan, jota se ylläpitää niistä valtioista ja alueista, joiden rahanpesun vastaisessa lainsäädännössä ja järjestelmässä on vakavia puutteita (ns. non-cooperative countries or territories). Listalla ovat vielä seuraavat valtiot: Cookinsaaret, Filippiinit, Guatemala, Indonesia, Myanmar, Nauru ja Nigeria.

Toimintaryhmä kehottaa soveltamaan näihin valtioihin FATF:n suositusta 21. Suosituksen mukaan jäsenvaltioiden luotto- ja rahoituslaitosten, sijoituspalveluyritysten vakuutusyhtiöiden ja muiden ilmoitusvelvollisten tulee kiinnittää erityistä huomiota niihin liikesuhteisiin ja tapahtumiin, joissa ovat osallisena näihin maihin liittyvät asiakkaat tai asiakkaana on luotto- tai rahoituslaitos, sijoituspalveluyritys, vakuutusyhtiö tai vastaava. Jos liiketapahtumilla ei ole selkeää taloudellista tai lainmukaista tarkoitusta, liiketapahtumien tausta ja tarkoitus tulee selvittää niin pitkälle kuin mahdollista ja havainnot tulee dokumentoida siten, että ne voidaan luovuttaa viranomaisille.

Ajantasainen lista on rahanpesun vastaisen toimintaryhmän kotisivulla (www.fatf-gafi.org).

Tehostettu tunnistamis- ja ilmoitusvelvollisuus jatkuu Myanmaria ja Naurua vastaan

Kansainvälinen rahanpesun vastainen toimintaryhmä FATF kehottaa jäsenmaitaan jatkamaan tehostettua tunnistamis- ja ilmoitusvelvollisuutta Naurun ja Myanmarin tasavaltoja vastaan. Syynä tehostettuihin toimiin on, että nämä valtiot eivät ole kehittäneet rahanpesua estävää lainsäädäntöään toimintaryhmän edellyttämällä tavalla. Myanmarilla on puutteita mm. kansainvälisessä tietojenvaihdossa. Naurun puutteena on se, että se edelleen sallii valvomattomien off-shore-pankkien toiminnan alueellaan.

Suomessa Naurun ja Myanmarin tasavaltoihin liittyviin asiakkaisiin ja liiketapahtumiin sovelletaan rahanpesulain 11 a pykälää sekä sisäasiainministeriön asetuksen (890/2003) 3 luvun säännöksiä. Asiasta on lisäksi annettu valtioneuvoston päätös (1219/2003) "valtioista, joiden rahanpesun estämis- ja selvittämisjärjestelmät eivät täytä kansainvälisiä vaatimuksia". Päätös on tullut voimaan 1.1.2004.

Lisätietoja antaa
lakimies Tuija Nevalainen, puhelin (09) 183 5294.

16.3.2004

MIKÄ ON KANSAINVÄLINEN RAHANPESUN VASTAINEN TOIMINTARYHMÄ FATF?

Kansainvälinen rahanpesun vastainen toimintaryhmä FATF (Financial Action Task Force on Money Laundering) on rahanpesun ja terrorismin rahoituksen vastaista työtä tekevä hallitusten välinen ryhmä. Ryhmän tehtävänä on luoda rahanpesun ja terrorismin vastaisia standardeja, valvoa niiden täytäntöönpanoa sekä valistaa ja vaikuttaa tehtäväkenttäänsä liittyvissä asioissa. FATF:n 40 suositusta ja 8 terrorismin rahoituksen vastaista erityissuositusta noudatetaan yli 130 valtiossa mallisääntöinä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen vastaisessa lainsäädännössä ja järjestelmässä.

FATF:n jäseninä on 31 valtiota ja 2 kansainvälistä järjestöä: Argentiina, Australia, Itävalta, Belgia, Brasilia, Etelä-Afrikka, Kanada, Tanska, Suomi, Ranska, Saksa, Kreikka, Hongkong Kiina, Islanti, Irlanti, Italia, Japani, Luxemburg, Meksiko, Alankomaat, Uusi-Seelanti, Norja, Portugali, Singapore, Espanja, Ruotsi, Sveitsi, Turkki, Iso-Britannia, USA, Venäjä, Euroopan komissio ja Persianlahden yhteistyöneuvosto.